

"Η μεσότητα της Αρετής του Αριστοτέλη" (Ηθικά Νικομάχεια II.6-7)

Από: Ιωάννη Ν. Χατζόπουλο (ihat@aegean.gr)

Σχετικά με τη μεσότητα της αρετής του Αριστοτέλη, οι περισσότεροι επιστήμονες Φιλοσοφικών Σχολών στο διεθνή χώρο ερμηνεύουν τη λέξη μεσότητα που χρησιμοποιεί ο Αριστοτέλης σαν "mean"

Αρχικό κείμενο: περί μὲν οὖν φόβους και θάρρη ανδρεία μεσότης (II.6-7)

Μια από τις ερμηνίες: Courage is the mean between cowardice and recklessness

Η ερμηνεία αυτή είναι λανθασμένη για τρεις βασικούς λόγους:

1. "μεσότης" = "mid-space" όχι "mean"

2. Ο "Mean" χωρίς τη διασπορά δεν έχει επιστημονική αξία (θα μπορούσε να πει κανείς ότι η απόσταση από το Λυκαβηττό στην Ακρόπολη είναι 100 χιλιόμετρα και να θεωρηθεί χοντρό λάθος αλλά όταν πει ότι η τυπική απόκλιση – τετραγωνική ρίζα της διασποράς είναι 200 χιλιόμετρα, τότε δεν έχει λάθος στην έκφραση). Συνεπώς η λέξη «μεσότης» εμπεριέχει το μέσο και τη διασπορά μαζί. Την εποχή εκείνη δεν γνώριζαν οι επιστήμονες τη στατιστική και μαζί τους και ο Αριστοτέλης και για το λόγο αυτό εκφράζεται με παραδείγματα όπως τη διαφορετική ποσότητα που μπορεί να φάει ένα άτομο, κλπ. Σήμερα όμως που γνωρίζουμε στατιστική μπορούμε να ποσοτικοποιήσουμε την ποσότητα του φαγητού που χρειάζεται ένα άτομο αναλύοντας ένα δείγμα από ένα σύνολο ατόμων και υπολογίζοντας το μέσο και τη διασπορά. Με ανάλογο τρόπο μπορεί να ποσοτικοποιηθεί η ανθρώπινη συμπεριφορά όπως κάνουν οι δημοσκοπήσεις, τα έξιτ πόλς, κλπ.

3. Ερμηνεύοντας τη μεσότητα σαν «mean» ουσιαστικά καταστρέφουμε την αρετή επειδή της αφαιρούμε τους βαθμούς ελευθερίας (που της δίνει η διασπορά) ενώ ο Αριστοτέλης λέγει ακριβώς το αντίθετο: μεσότης μὲν ελευθερότης, II.6-7.

Θα πρέπει να τονισθεί ότι ο Αριστοτέλης θεωρώντας την αρετή σαν μεσότητα ανάμεσα σε δύο ακραίες θέσεις ή κακίες, ουσιαστικά μοντελοποιεί το ανθρώπινο λάθος, το οποίο αν μελετηθεί προσεκτικά, θα βοηθήσει τις ανθρωπιστικές επιστήμες να καθορίσουν με μεγάλη ακρίβεια τα όρια του σωστού και του λάθους. Τέτοιου είδους αναλύσεις υπάρχουν στις ιστοσελίδες:

http://www.aegean.gr/environment/labs/Remote_sensing/publications/Hatzopoulos-Hsss-Gr.pdf

<http://www.webmazine.org/issues/bull237/documents/rightWrong.pdf>

Οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με το περιεχόμενο στις ιστοσελίδες αυτές θα εκτιμηθεί ιδιαίτερα.